

Isaac Asimov - Egészségedre

Tüsszentettem. George elfordult, és zord hangon ezt mondta:

- Megint megfáztál.

Kifújtam az orrom, anélkül hogy ettől a legkevésbé is megkönnyebbültem volna, és válaszoltam a papír zsebkendő egy kissé elfullasztotta a hangomat.

- Ez nem megfázás. Ez orrmelléküreg-gyulladás. - Rápillantottam kávémaradékára, mintha az ő bűne volna, hogy nem ízlik. És folytattam: - Egy év alatt ez már a negyedik orrmelléküreg-gyulladásom, mindig újra fellángol, és olyankor mindig teljesen elveszítem az íz- és szaglóérzékeimet, hosszabb-rövidebb időre. Most például semminek sem érzem az ízét, és az ebéd, amit éppen most ettünk meg, felőlem akár papundekliből is készülhetett.

- Segítene - kérdezte George -, ha azt mondanám, hogy minden finom és kitűnő volt?

- A legkevésbé sem - morogtam kelletlenül.

- Jómagam nem szenvedek efféle nyavalyákban - mondta. Szerintem minden a tiszta étlettől és a tiszta értelemről függ.

- Köszönöm együttérzésedet - mondtam -, és biztos vagyok benne, téged egyszerűen azért kerülnek el ezek a betegségek, mert egyetlen épeszű mikroorganizmus sem hajlandó a te tested ostoba szövetei között élni.

- Nem tudsz megsérteni, öreg fiú, ezzel a goromba megjegyzéssel - mondta George, kissé visszafogva magát mert az ilyen fertőzések megkeserítik az ember kedélyét, és efféle megjegyzésekre ösztönöznek, mert hiszen ép elméd birtokában (ha ugyan valaha is volt neked ilyen) sosem mondanál ilyesmit. Nagyon is emlékeztet ez engem egyik jó barátomra, Manfred Dunkelra, amikor az ő jó barátjával, Absalom Gelbvel a gyönyörű Euterpe Weiss kegyeiért vetélkedett.

- Dögöljön meg és utána menjen a pokolba a te jó barátod, Manfred Dunkel - mondtam mogorván -, meg az ő jó barátja, Absalom Gelb, no meg kettejük vetélkedésének tárgya, Euterpe Weiss.

- Most orrmelléküreged beszél belőled, öreg fiú, nem pedig te - jegyezte meg George.

- Manfred Dunkel és Absalom Gelb - fohászodott neki történetének George - mindketten tagjai voltak az optikusok New York-i intézetének, és a két ifjú ember között rövidesen barátság szövődött. No ez természetes, hiszen lehetetlen, hogy két fiatalember belemerüljön a lencsék és fénytörések misztériumaiba, hogy megvitassák a myopia, a presbyopia és hypermetropia dolgait, hogy együtt üljenek a csiszolóasztal mellett, anélkül hogy testvéreknek éreznék egymást.

Együtt nézték át a szemüvegbeteglaponkat, kiemelték közülük azokat, amelyek a cirill vagy a görög ábécében járatosak számára alkalmasak voltak, ideogramákat kerestek a keletiek számára, és ahogyan erre csak két specialista képes, megvitatták a rejtélyeket, egybevetették az előnyöket és hátrányokat, balanszírozva a különféle hangsúlyjeleket, a graveok, élesek, hajtottak között, ha francia páciensről volt szó, umlautokra ügyeltek a német pácienseknél, kiejtési jelzésekre a spanyol betegeknél és így tovább. Ahogyan egyszer Absalom mondta nekem, ezeknek az írásjeleknek elhagyása egyszerűen rasszizmus, és helytelen korrekciót jelent ama szemeknek, amelyek nem tiszta angolszász származásúak.

Tény, hogy ez az anyag évekre visszamenőleg megtöltötte az American Journal of Optical

Casuistry hasábjait. Talán még emlékezik valaki arra a cikkre, amelyet két barátunk közösen írt, lepecskondiázva a régifajta beteglapokat. Ez volt a címe: "Szem! Tépd le toprongyos jelvényedet!" Manfred és Absalom hátukat egymásnak vetve álltak ellen a hivatás egyesült konzervativizmusának, s bár álláspontjuk publikálása nem hozott sikert számukra, még közelebb kerültek egymáshoz, mint valaha.

Miután végeztek tanulmányaikkal, megnyitották a Dunkel és Gelb céget - egy pénzdarabot dobva fel eldöntendő, melyikük neve álljon az első helyen. Hihetetlen sikerük volt. Dunkel talán egy picikével jobb volt a felületek csiszolásában, Gelb viszont mestere volt a művészi szemüvegkereteknek. Ahogyan mondani szokták, mindig szemtől szembe néztek egymással.

Nem volt hát meglepő, hogy amikor szerelmesek lettek, szerelmük tárgya ugyanaz a nő volt. Euterpe Weiss bejött az üzletükbe új kontaktlencsékért, s a két férfi alaposan szemügyre vette nem mondhatni, hogy rákacsintottak, hiszen hivatásos szakértőként vizsgálták meg a nő búbajos optikáit). S rájöttek, hogy magával a tökélyvel akadtak össze.

Mivel nem vagyok optikus, nem tudom pontosan meghatározni, hogy mi volt ez a tökély, de mindketten lírai hevülettel áradoztak róla - persze mindegyikük külön-külön -, és folyamatosan lökték a szöveget a dioptriákról és optikai tengelyekről.

Mivel mindkét fickót tizenéves kora óta ismertem, amikor még első szemüvegüket viselték (Manfred egy kissé közellátó volt, míg Absalom egy kevéssé távollátó, s mindkettejüknek mérsékelt asztigmatiája volt), félni kezdtem a dolog kimenetelétől.

Hajaj, gondoltam, egy megpecsételt ifjúkori barátság fog itt megfenekleni, hiszen ez a két, már férfivá érett legény vetélkedni fog Euterpéért, aki, ahogyan Manfred mondta szívére szorított két kézzel, "olyan látvány, hogy az szinte fáj az ember szemének". Vagy, ahogyan Absalom nyilatkozott: "Ami Euterpével kapcsolatos, az mind szemrevaló."

De tévedtem. Még az isteni Euterpével kapcsolatban is tökéletes barátság kötötte össze e két ifjú embert, e két optikust, szorosabb barátság, mint két, egymáshoz igen közel ülő szemet.

Megtudtam, hogy megállapodtak: kedden és pénteken Manfrednak van módja programot megbeszélni Euterpével, míg hétfőn és csütörtökön Absalom kísérletezhet szerencséjével. Hétféteken múzeumokba, operákba, költői estekre és válogatottan finom vacsorákra együtt vitték magukkal a hölgyet. Megszédült gyönyörkörhinta volt számukra az élet.

Most megkérdezhetnéd: és mi volt szerdánként? Hát éppen ez mutatja a két ifjú gondolkodásának finom és magasröptű voltát. Euterpének szerdánként módja volt arra, hogy másokkal beszéljen meg programokat.

Manfred szenvedélye tiszta volt, éppúgy, mint Absalomé. - Teljesen rábízta Euterpére, hogy ő maga válasszon, még akkor is, ha ez a választás egy faragatlan bunkóra esnék, aki még csak nem is optikus, aki éppen csak belenéz a szemébe, és hazugságokat beszél...

Te persze azon töröd a fejed, hogy kivel csókolózik épp most a nő. Azt akarod mondani, hogy nincs tovább folytatás, pedig én éppen most akarom összefüggő lényegét adni az eseményeknek.

Egy darabig minden rendben ment. Nem múlt el hét anélkül, hogy Manfred ne játszott volna le esténként a hölgygel egy-egy érdekes parti kaszinót, más estéken meg Absalom muzsikált neki fésűre feszített selyempapíroson. Derűs idő volt ez, gyöngyélet!

Vagy legalábbis úgy gondolom, hogy gyöngyélet volt. És akkor egyszer Manfred meglátogatott. Egy pillantás elgyötört arcára - és minden világos volt számomra.

- Szegény fiatal barátom - mondtam -, csak azzal ne gyere, hogy Euterpe elszánta magát, és Absalomot választotta. (Én teljesen semleges vagyok ebben az ügyben, öreg fiú, és elkészültem, hogy együtt siránkozzam bármelyik ifjú emberrel, aki szembekapta a hideg zuhanyt, hogy úgy mondjam.)

- Nem - felelt Manfred. - Nem azt akarom mondani. Még nem. De ez nem tarthat sokáig, George bácsi. Nekem most vörös és duzzadt a szemem, és Euterpe aligha becsülhet egy olyan

optikust, akinek a szeme csak egy kicsit is eltér a normálistól.

- Te sírtál, igaz-e?

- Egyáltalában nem - felelt Manfred büszkén. - Az optikusok erős emberek, és nem sírnak. Csak egy kis náthám van, tudod, megfáztam.

- És ez gyakran előfordul nálad? - kérdeztem együttérzően.

- Mostanában igen.

- És Absalom, ő is meg szokott fájni?

- Igen, de nem olyan gyakran, mint én. Néha fájdtja a hátát, én meg azt sosem. Na de mit számít ez? Egy embernek, aki fájdtja a hátát, azért még lehet tiszta és ragyogó szeme! A néha-néha elhangzó nyögdécselés, az, hogy valaki olykor képtelen felállni, egyáltalában nem fontos. De ahogyan Euterpe belenéz az én nedvedző szemembe, ránéz a szklerotikus erek által okozott vörösségre, a gyulladt kötőhártyára, hát biztos, hogy átjárja az undor.

- Ó, de biztos, hogy így van ez, Manfred? Elvégre Euterpe egy édes-kedves lány a szeme lágy és rokonszenves...

- Ezt nem merem megítélni - mondta Manfred határozottan. - Amikor meg vagyok fázva, akkor visszavonulok, ez pedig azt jelenti, hogy az utóbbi időben Absalom sokkal többször találkozik a lánnyal, mint én. Absalom magas és fürgé fiatalember, és egyetlen lány sem képes ellenállni neki, amikor a fésűre feszített selyempapíroson muzsikál. Azt hiszem, semmi esélyem sincsen. - Arcát két kezébe temette, vigyázva mindazonáltal, hogy túlságosan meg ne nyomja a szemét.

Jómagam is megrendültem, úgy, mintha tíz, selyempapírosos fésű egyszerre muzsikálta volna a "Stars and Stripes Forever"-t.

- Meg tudom csinálni, öreg fiú, hogy mindörökre immunis légy a meghűlésekkel szemben - mondtam.

Mohó reménykedéssel nézett fel.

- Van valami módszered? Valami megelőző kúra? De nem... - A vöröses szemben fellobbanó fény kihunyott, s minden ugyanolyan vöröses maradt, mint volt. - Az orvostudomány tehetetlen a közönséges meghűléssel szemben.

- Ez nem szükségszerű. Nemcsak hogy ki tudlak kúrálni a bajodból, de azt is el tudom rendezni, hogy Absalom tartós meghűlést szerezzen.

Ezt csak azért mondtam, hogy próbára tegyem a fiút, tudod, hiszen ismered az én hajthatatlan etikai elveimet, öreg haver, és büszke vagyok rá, hogy Manfred optikushoz méltó módon válaszolt:

- Soha! - kiáltotta. - Szeretnék megszabadulni ettől az inkubustól, igen, de csak azért, hogy fair játékot játszhassek, és egyenlő eséllyel küzdhessek meg ellenfelemmel. Gyűlölném, ha hátrányos helyzetbe kellene hoznom. Előbb volnék hajlandó elveszíteni a mennyei Euterpét, semhogy ilyesmire vetemedjem.

- Úgy lesz, ahogyan mondd - veregettem meg a keze fejét.

Azazel - már beszéltem neked az én két centiméter nagyságú, földön kívüli lényemről, akit képes vagyok előhívni a tér mélységes mélységeiből, s aki elő is jön, amikor hívom. És csakugyan, elő is hívtam. És most igazat beszélek, akármit gondolsz is, igen, igazat mondom, a fene egyen meg!

Egyszóval: Azazel fel és alá sétált az asztal szélén, merev farkincáját csóválva, apró szarvacskái halványkéken villogtak az erős gondolkozástól.

- Tehát egészséget kívánsz neki - mondta Azazel. - Normális állapotot akarsz. Kiegyensúlyozott állapotot akarsz.

- Tudom, hogy mit kérek, ó, isteni és egyetemes mindenhatóság! - mondtam, igyekezve leleplezni nyugtalanságomat, - Azt kérem, hogy a barátom kikerüljön a meghűlés csapdájából. Összehoztalak veled. Megvizsgáltad.

- És mindössze ennyit akarsz? Csak azt akarod, hogy kikecmeregjen ebből a taknyos,

reumatikus, mocskos meghûlésbõl, amelynek ti, ennek a fêregrágtá bolygónak szubbestiális lakói alá vagytok vetve? Azt hiszed, hogy világosságot lehet csinálni a szoba egyik sarkában, anélkül hogy az egész szoba világossá válnék? Szeretném, ha tisztában lennél vele: abban az emberpéldányban, amelyet nekem mutattál, a négy humor nagyon rossz, veszedelmes arányban található meg.

- A humorok egyensúlya? Hérodotosz szerint csak egyet kell közülük megszentelni, és akkor a többi is kitakarodik. Azazel szûrõs pillantást vetett rám.

- Szerinted mi az, hogy humor?

- A humorok: a négy folyadék, amely irányítja a testet. A vér, a nyálka, az epe és a fekete epe.

- Micsoda ízléstelen ötlet - mondta Azazel. - Remélem, hogy ezt a Hérodotoszt szigorú õrizet alatt tartotta a te néped. A négy humor természetesen a négy elmebeli eszköz, ha ezek egyensúlyban vannak, és nagyon gondos ellenõrzés alatt állnak, akkor állandó, normális, jó egészséget biztosítanak még az olyan jelentéktelen férgek haszontalan testének is, mint amilyenek ti vagytok.

- Nos tehát, egyensúlyba tudod-e hozni alapos gondossággal a négy humort az én fêregjellegû barátom testében is?

- Azt hiszem, igen, de nem lesz könnyû. Nem akarom megérinteni.

- Nem is fogod, hiszen nincs is itt.

- Úgy gondolom, hogy asztrális úton lépek vele kapcsolatba. Rituális megtisztításra lesz szükség, az eltarthat egy hétig is, és helyenként még fájdalmas is lesz.

- Biztos vagyok benne, ó, tökéletesség esszenciája, hogy az asztrális, érintkezés kerülõ útja csekélység lesz számodra.

Azazel szokás szerint ragyogott a hízelgés hatása alatt, és szarvai büszkén meredeztek.

- Merem állítani, hogy képes leszek rá - mondta.

És képes is volt rá.

Másnap meglátogattam Manfredot. Szemmel láthatólag ragyogó egészségnek örvendett.

- George bácsi - mondta -, az a mélylélegzési gyakorlat, amit tanácsoltál, mindent megoldott. A meghûlésem az egyik lélegzet és a másik között egyszerûen eltûnt. Szemem kitisztult, kifehéredett a fehérje, a forróságnak nyoma veszett, és most már akár az egész világnak a szemébe nézhetek. Tény - folytatta -, hogy nem tudom: hogyan lehetséges ez, de tökéletesen egészségesnek érzem magamat. Olyan vagyok, mint egy jól megolajozott masina. A két szeme egy távoli vidékeken átszáguldó csodálatos lokomotív két fényszórója... Meg azután - folytatta - ingert érzek, hogy táncoljak valami csábító spanyol tánc ritmusára. És fogok is táncolni, és elkápráztatom a mennyei, éteri Euterpét.

S kitáncolt a szobából, lába pompás léptekkel érintette a padlót, miközben kiáltozott-rikkantgatott:

- Szem, szem, szem-szem!...

Nem tehetek róla, elmosolyodtam, Manfred nem volt olyan magas, mint Absalom, nem is volt olyan ruganyos, és bár az optikusok mind klasszikusan jóképûek, Manfred nem volt tökéletesen szemrevalónak mondható. Jobban festett, mint a Belvederei Apolló, de nem annyival jobban, mint Absalom.

Ez a ragyogóan jó egészség, gondoltam, helyre fogja billenteni az egyensúlyt.

Úgy esett, hogy egy idõre el kellett távoznom a városból mert tárgyalásom volt egy bukmékerrel, aki történetesen egy dõrzsölt vagány volt, és teljesen érzéketlen a logika iránt. Amikor visszatértem, Manfred várt rám.

- Hol jártál? - kérdezte durcásan.

Kíváncsian rámeredtem. Egészségesnek látszott, jól nézett ki, szeme is tiszta, áttetsző, és mégis... mégis...

- Üzleti ügyben el kellett utaznom - mondtam, s vigyáztam, hogy a részletekre ne térjek ki.
- De veled mi van, fiam mi a bajod?

- Bajom? - nevetett keserűen. - Hát mi bajom lehetne. A gyönyörű Euterpe választott, és nem engem választott Feleségül fog menni Absalomhoz.

- De hát mi történt? Az biztos, hogy te nem...

- Hogy nem betegedtem meg? Hát persze hogy nem Megpróbáltam megbetegedni, érted? Jeges esőben sétálgattam. Vizes harisnyát húztam. Olyan emberekkel jöttem össze, akik meg voltak fázva, és náthásak voltak. Még kötőhártya-gyulladással is kacérkodtam. Mindent megtettem, hogy beteg legyek.

- Nem értelek, Manfred. Miért akartál megbetegedni?

- Mert Euterpének nagyon anyáskodó természete van. Ez bizonyára közös jellemzője az emberi nem nőnemű részének. De hát én nem tudtam erről.

Komor képet vágtam. Én hallottam már ilyesmiről. Végül is a nőknek gyerekeik vannak, és jól tudom, hogy a gyerekek mindig betegek; nyáladzanak, taknyosak, göthösek, szipákolósak, köhögősek, belázasodnak, bekékülnek, s végül így vagy úgy, visszataszító módon kórosakká válnak. És ez sosem befolyásolja az anyai szeretetet; pontosan ellenkezőleg, úgy látszik.

- Erre gondolnom kellett volna - mondtam eltöprengve.

- Nem a te hibád, George bácsi - felelt Manfred. - Azonnal abbahagytam a mélylégzési gyakorlatokat, de az sem segített. Neki meg közben bekracholt a háta. Egyszerűen hozzá van láncolva az ágyához.

- De azért, gondolom, nem szimulál!

- Szimulál? Egy optikus? - kiáltott rémulten Manfred. - George bácsi! Ilyesmit nem enged meg a hivatástudat. Meg a kettőnk között lévő szoros barátság sem. Egyébként, amikor egyszer váratlanul beugrottam hozzá, és erőltetni próbáltam, hogy üljön fel, az a kétségbeesett, agonizáló kiáltás nem lehetett hazug.

- És ez hatotta meg Euterpét?

- Hihetetlenül meghatotta. Folyton ott ül mellette, egyik bögre csirkelevest a másik után itatja vele, és vigyáz, hogy a szemén lévő meleg borogatás gyakran cserélődjék.

- Meleg borogatás a szemén? Mire jó az? Ha jól értettelek, a háta készült ki.

- Úgy is van, George bácsi, de Euterpe azt vallja, amire tanítottuk, hogy minden kezelés a szemekkel kezdődik. Egyébként úgy nyilatkozott: az ő életküldetése az, hogy gondoskodjék Absalomról, segítsen felépülnie, jókedvűvé és boldoggá tegye és végső célként hozzámenjen feleségül.

- De Manfred, te a meghűlések mártírja voltál. Ő akkoriban miért nem...

- Mert én akkor elutasítottam őt, nem akartam, hogy ő is megfertőződjék, nem akartam a szemébe hideg elutasítást látni, amelyet persze csak én gondoltam oda. Milyen hülye voltam! Milyen hülye! - És öklével vadul döngötte a fejét.

- No de kelthetnéd azt a látszatot... - kezdtem, ám Manfred arcán újra megjelent a rátarti kifejezés.

- Egy optikus nem élhet hazugságban, George bácsi. Egyébként bizonyos okokból úgy áll a dolog, hogy képtelen lennék meggyőző lenni. Én egyszerűen egészségesnek látszom. Szembe kell néznem a sorsommal, George bácsi. Absalom áldott jó barát, és megkért, hogy legyek megértő vele szemben.

És így is lett. Manfred derék, megértő volt, és az azóta eltelt hosszú évek alatt mindvégig magányos maradt. Olykor azt gondolom, hogy talán megbarátkozott már kegyetlen sorsával. Absalomnak most van három, meglehetősen rusnya gyermeke, Euterpe elhízott, hangja rikoltozó, és ő maga meglehetősen hóbortos.

Ezt a közelmúltban el is mondtam Manfrednek, de ő csak sóhajtott.

- Te teljesen korrekt módon beszélsz, George bácsi. Lehet is, hogy így van, de egy optikus, ha szeret, akkor nem felületesen szeret, hanem, mindörökre.

George szentimentálisan sóhajtott, és abbahagyta a mesélést.

- Furcsa - mondtam -, de az az egy optikus, akit én ismerek, sosem látható nő nélkül, és sosem ugyanazzal a nővel.

- Ez jelentéktelen részletkérdés - legyintett George.

Azért meséltem el neked ezt a történetet, hogy meggyőzzek: ki tudlak kúrálni az orrmelléküreg-gyulladásodból. Mindössze húsz hitvány dollár, és...

- Nem! - mondtam ridegen. - Feleségem, akit igen forrón szeretek, orvos, és perverz örömét leli abban, hogy kúráljon engem. Na nesze, itt van öt dollár. Csak ígérd meg, hogy békét hagysz nekem.

S nem is hiába adtam ki ezt a pénzt.

Kemény Dezső fordítása